

közös beszerzés- és értékesítés terén. A termelési szerkezet rugalmatlansága nagy, alig igazodik a bel- és külpiazi igényekhez. Nem használják ki eléggé a „rés piacokat”, ahol az Európai Uniónak fogadókészsége van. Nem nyomul vissza kellő ütemben a régi keleti piacokra. Nehezen megy a mennyiségi szemléletről a minőségi szemléletre való áttérés. Vonakodnak a biotermelés szélesebb körű meghonosításában. Az állatállomány zuhanása óta az emelkedés lassú. A felsoroltakon túl még számos rész kérdést jár körbe a Szerző, és értékeli is azokat.

Komarek Levente könyve azt mutatja, hogy mélyen beleásta magát e témakörbe, amelynek szakértője lett. Munkája, amely tudományos igényességgel készült a gyakorlatban számos területen használható. Jó stílusban, közérthetően, egzaktan de olvasmányosan fejezi ki mondanivalóját. A kötetet 60 ábra – köztük színes is – és 24 táblázat teszi szemléletesebbé.

Elolvasását a téma iránt érdeklődő elméleti- és gyakorlati szakembereknek egyaránt javaslom.

Gulyás László

MARUZSA ZOLTÁN:

Az osztrák külpolitika a szövetséges megszállástól az európai integrációig

Maruzsa Zoltán könyve, méltán keltheti fel a szűkebb történész és tudományos „szakma”, a tanárok és a szélesebb laikus érdeklődő közönség figyelmét. Már az elején érdemes leszögezni, igazi hiánypótló műről van szó. Közvetlen szomszédunk huszadik századi, tágabb értelemben vett, politika- és társadalomtörténetéről a nyolcvanas évek eleje óta nem készült igazán értékelhető összefoglaló munka. A könyv nem az egész huszadik század, pontosabban az 1918 után megszülető Ausztria történetét vázolja, hanem alapvetően a második újjászületés után 1945-öt követően kialakuló, működő és valódi létjogosultságot szerző Második Köztársaság külpolitikáját mutatja be.

A leírt szöveg olvasása közben az elején és a végén támadhat némi hiányérzete az érdeklődőknek, hiszen a történeti bevezető lehetne picit részletesebb, segítő az ország rövid történetét nem ismerők orientálódását. Az Első Köztársaság elhúzódó folyamatos válságának, a „konkurens fasizmus” és az Anschluss bemutatása tovább erősítené a könyv vitathatatlan újszerűségét és érdemeit. A befejezés esetében talán szokatlannak tűnhet a túlzott tömörség. Különösen az osztrák nemzettudatról szóló fejezet tenné szükségessé az 1945 előtti éra cizelláltabb megjelenítését. A nemzeti identitás gyökerei egyszerre jelentették a tartományi, monarchikus és tradicionális kötődést, éppen Ignaz Seipel kancellár a húszas években és később a karakteresen autoriter Engelbert Dollfuss rendszer fogalmazták meg először (az irodalom és értelmiség mellett: Zweig, Roth stb) ennek tartalmi sokszínűségét. Természetesen az 1945 utáni „új” Ausztria nem nyerhetett legitimitációt a hivatalos rendi államtól, de a tények rögzítése miatt a későbbi „G” munkacsoport több tekintetben támaszkodott a korábbi gondolatokra. (Még, ha ez nem is tűnt szalonképesnek!) Az igényes és részletes 3 fő fejezetre és 16 alfejezetre tagoló leírás, megkövetelne egy nagyobb összegű összegezést.

A számtalan újdonságot és egyéni szemléletmódot tükröző szempont felvonultatását a gazdag és tudatosan összeválogatott levéltári forrás és idegen nyelvű szakirodalom teszi teljessé. A magyar olvasóközönség ilyen szerteágazó és plasztikus képet még nem kapha-

tott a hidegháború keményebb és puhább szakaszaiban egyaránt sikeresen politizáló semlegességét tartalommal megóvni képes Ausztriáról, mely súlyos viták után az EU csatlakozást is jórészt közmegegyezésen keresztül teljesítette. Példaértékű az a politika egység, ahogy az osztrák politikai elit többsége a hön áhított államszerződés érdekében, az összes egyéni szempontot félretéve közösen ügyködött annak létrehozásáért.

Szatmári Péter

RÉDEI MÁRIA:

Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza

ELTE EÖTVÖS KIADÓ. BUDAPEST 2007.

A mozgás a történelemmel egyidős folyamat, örök emberi vonás – írja Rédei Mária a bevezető gondolatokban. A kötet átfogóan tárgyalja a nemzetközi migráció alapkérdéseit. A történelem során, hol felerősödött, hol gyengült az ember mozgásigénye, migrációja. A globalizált világban különösen fontos helyet tölt be a migráció. A vonzás és taszítás törvényei uralták és uralják ma is e mozgásfolyamatot. Napjaink főbb migrációs jellemzőit a következő gondolattal vezeti be a szerző: „A szabad áramlásban mind az ember, mind környezete arra törekszik, hogy a versenyképesség megőrzése vagy fokozása céljából, élete működése során addig legyen egy földrajzi helyen, amíg az számára megfelelő,„.

Az első két fejezetben a migráció bonyolult fogalomrendszerét helyezi el a mobilitás rendszerében, miközben a távmunka – mely a 20. században terjedt el az egész világon – pontos definícióját is értelmezi eljutva egészen a virtuális migráció fogalmáig. A szerző kiemeli a migrációs adatok és a migrációs stratégia fontosságát, hisz a migrációs stratégia megalkotása a pontos adatok ismeretét kívánja meg, mind a befogadó mind a küldő országok számára.

A harmadik fejezet a migráció szerteágazó hatásait elemzi igen nagy részletességgel, ennek megfelelően a demográfiai, gazdasági, munkaerő-piaci, a hazautalások és a szocio-kulturális hatásokat elemzi a globalizáció tükrében. A migrációs folyamat gyakorlati oldaláról is beszél a szerző utalva arra, hogy a nemzetközi munkaerő-áramlás globális ismerete elengedhetetlen a megfelelő nemzeti stratégia megalkotásához. Ebben a fejezetben különösen jó összefoglalót találunk a migráció gazdasági elméleteiről.

A 4. 5. és 6. fejezetben a menekültkérdés hosszas elemzésével a menekültek és menedékesek világa, a migráció főbb trendjein keresztül a képzettek migrációját elemzi a szerző, elvezet bennünket az expatok bonyolult világába is. Demográfusok érdeklődését felkeltheti a helyi és az érkezők korfájának összehasonlító bemutatása. A szerző rávilágít arra is, hogy korunkban a migráció állandó mennyiségi növekedése mellett a beilleszkedési idő is folyamatosan nő. Remek összefoglalást olvashatunk a migráció történelmi alakulásáról és nagyon szemléletes térképek, támasztják alá a mondanivalót. Majd a feminizáció hatásaira is kitér a szerző.

A 7. fejezet, a több mint 200 oldalon tárgyalt migráció regionális jellemzői különösen a geográfusok érdeklődését keltheti fel. A szerző kontinensenként tekinti át a migráció térbeli folyamatait, részletes jellemzést ad a nemzetközi migrációban résztvevő országok szerepéről. Külön elemzi a nagybefogadó országokban végbemenő migrációs folyamatokat, és a napjainkban lejátszódó új tendenciákról olvashatunk. E fejezet végén, pedig majd minden társadalomtudomány kutatói számára figyelemfelkeltő ajánlásokat fogalmaz meg a szerző.